

Research article

Journal of Innovative Healthcare Practices (JOINIHP) 6(3), 115-125, 2025

Received: 6-Nov-2025 Accepted: 28-Dec-2025

<https://doi.org/10.58770/joinihp.1818595>

Hastane Çalışanlarının Maruz Kaldığı İş Kazalarının İncelenmesi: Retrospektif Bir Araştırma

İsmail KUŞOĞLU^{1*} , Ayşe TURAN² , Gülçin Türkmen SARIYILDIZ³

¹ Atılım Üniversitesi/Ankara Medica International Hastanesi, Türkiye

² Ankara Medica International Hastanesi, Türkiye

³ Atılım Üniversitesi/ Ankara Medica International Hastanesi, Türkiye

ÖZET

Bu araştırma özel bir hastanede çalışanların maruz kaldığı iş kazaları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla retrospektif olarak yapılmıştır. Araştırma 02 Ocak- 31 Aralık 2023 tarihleri arasında iş kazasına maruz kalan 70 çalışanın iş kazası bildirim formu kayıt dosyası taranarak gerçekleştirilmiştir. İş kazası geçiren çalışanların %68,6'sı kadın olup %44,3'ü 20-25 yaş aralığındadır. Kurumda iş kazası yaşayan personelin %32,9'u hemşiredir. İş kazası yaşayanlar sağlık çalışanı (%51,5) ve sağlık çalışanı olmama (%48,5) durumlarına göre eşit dağılım göstermiştir. Bir yıldan az deneyimi olan kazazedelerin oranı %38,6'dır. İş kazalarının %72,9'u gündüz vardiyasında gerçekleşmiştir. Kazaların %51,4'ünün kesici delici alet yaralanması olduğu, %45,8'inin biyolojik risk taşıdığı, %31,4'ünün bakım, tetkik veya tedavi sırasında gerçekleştiği, %44,3'ünün asıl nedeninin dikkat eksikliği olduğu görülmüştür. Araştırmada biyolojik riskle daha çok (%65,2) 20-25 yaş grubunun, fiziksel riskle ise daha çok (%50) 26-35 yaş grubunun karşılaştığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Araştırmada biyolojik riske bağlı kazaların; 20-25 yaş çalışanlarda ve sağlık çalışanlarında ve bakım/televade sırasında daha geliştiği belirlenmiştir. Ayrıca gündüz vardiyasında çalışanların ve temizlik-teknik personelin daha sık fiziksel riskler nedeniyle iş kazasına maruz kaldıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş kazası, iş güvenliği, hastane çalışanları.

* Sorumlu yazar e-mail: kusoglu.ismail@gmail.com

Cite as: Kuşoğlu, İ., Turan, A. & Türkmen Sarıyıldız, G. (2025). Hastane Çalışanlarının Maruz Kaldığı İş Kazalarının İncelenmesi: Retrospektif Bir Araştırma, *Journal of Innovative Healthcare Practices*, 6(3), 115-125. <https://doi.org/10.58770/joinihp.1818595>

Investigation of Occupational Accidents Exposed to Hospital Employees: A Retrospective Study

ABSTRACT

This study was carried out retrospectively to investigate the occupational accidents and the factors affecting them in a private hospital. The study was carried out by scanning the occupational accident notification form record file of 70 employees who were exposed to occupational accidents between 02 January and 31 December 2023. 68.6% of employees who suffered work accidents were women, and 44.3% were aged between 20 and 25. 32.9% of personnel who suffered work accidents at the institution were nurses. Those who suffered work accidents were equally distributed between healthcare workers (51.5%) and non-healthcare workers (48.5%). The rate of accident victims with less than one year of experience is 38.6%. Seventy-two point nine percent of work accidents occurred during the day shift. Fifty-one point four percent of accidents involved injuries from cutting or piercing tools, forty-five point eight percent involved biological risks, thirty-one point four percent occurred during care, examination, or treatment, and forty-four point three percent were primarily caused by lack of attention. The study determined that the 20-25 age group was more exposed to biological risks (65.2%), while the 26-35 age group was more exposed to physical risks (50%) ($p < 0.05$). In the study, it was determined that biological risk-related accidents occurred more in 20-25 years old workers and health workers and during care/treatment. It was also found that day shift workers and cleaning-technical personnel were more frequently exposed to occupational accidents due to physical risks.

Keywords: Occupational accidents, occupational safety, hospital workers

1 Giriş

Dünya’da her yıl milyonlarca çalışan; koruyucu ekipman yetersizliği, güvenli olmayan çevre koşulları, fiziksel, psikolojik sebeplerle iş kazalarına maruz kalabilmektedir. (Çavdar ve ark., 2022; Gül ve ark., 2021). İş kazalarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde ülkemizin, iş kazaları sıralamasına dünyada üçüncü, Avrupa’da ise ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir (Aşkın ve Öztürk, 2022; Win ve ark., 2020; Kayacan, 2023). İş kazaları Dünya Sağlık Örgütü tarafından “önceden planlanmamış, genellikle kişisel yaralanma, araç gereçlerin zarar görmesi, üretimin durmasına neden olan olaylar” olarak tanımlanmıştır. Ayrıca iş güvenliği temel hedefleri çalışanların, iş ortamının zararlı faktörlerinden korunarak rahat ve güvenli bir ortamda çalışmasını sağlamak, personeli iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı koruyarak çalışma performansını artırmak şeklinde vurgulanmıştır (WHO, 2002). 2012 tarih ve 6331 sayılı İş sağlığı ve güvenliği kanununda ise “iş yerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da beden en engelli hâle getiren olay” şeklinde tanımlanmıştır (Karakurt ve ark., 2012; Resmi Gazete, 2012)

İş kazaları, genel olarak önlenibilme potansiyeline sahip olaylardır (Silva & Amaral, 2019). İş kazalarının önlenibilmesinde hukuki düzenlemeler kadar çalışanlarda farkındalık oluşması da önem arz etmektedir. (Yaşar & Aydemir, 2023; Dhahir & Mayahi, 2021). İşyerinde sağlık ve güvenliğin iyileştirilmesi kurumsal gelişimi ve başarıyı da destekleyen bir unsurdur. (Yaşar & Aydemir, 2023). Sağlık bakım ve tedavi hizmetleri sunan hastane ortamları da iş kazaları açısından tehlikeli ve riskli ortamlardır. Sağlık sektöründe hizmet verenler sağlık kuruluşlarında fiziksel, biyolojik, psikososyal ve ergonomik tehlikelerle karşı karşıyadır (Mollaoğlu ve ark., 2010; Özkan & Emiroğlu, 2006). Bazı çalışmalar bu risklerden en tehlikeli olanlarının delici kesici alet yaralanması sonrası kan temasına maruz kalmak, dolayısıyla enfeksiyon ajanlarıyla karşılaşmak olduğunu vurgulamaktadır (Doyuk, 2008; Dumandağ, 2020). Sağlık kuruluşları; Sağlık Bakanlığı tarafından 2011 yılında yayınlanmış olan 27897

sayılı “Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanmasına Dair Yönetmelik” hükümleri doğrultusunda, hasta ve çalışan güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla, kendi iç düzenlemelerini yapmakla yükümlüdür (Resmi Gazete, 2011). Dolayısıyla sağlık çalışanlarının, çalışma koşullarının gözden geçirilmesi, sağlığı bozan etmenlerin tespit edilerek bunlara yönelik önlemlerinin alınması ve gerekli bilgilendirmenin yapılması gereklidir. Bazı çalışmalarda sağlık çalışanlarının çeşitli risklerle karşılaşma olasılıklarının, çalıştıkları bölüme ve yaptıkları işe göre farklılık gösterdiği bildirilmiştir (Saygun, 2012).

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 1985 yılında sağlık çalışanları için işçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin kurulması ve geliştirilmesine yönelik kararı kapsamında; Uluslararası Mesleki Sağlık Komisyonu 1990 yılında, sağlık çalışanlarının sağlığının işçi sağlığı yaklaşımı ile ele alınması ve bunun için hastanelerde ilgili birimin kurulmasını önermektedir (Kıran, 2003).

Sağlık hizmetlerinde toplumun beklentilerini karşılayabilecek bir organizasyon oluşturabilmesi, sağlık çalışanlarının uyumlu ve düzenli çalışmaları ile mümkündür. Bu ise çalışma ortamının sağlıklı ve güvenli olmasıyla ilişkilidir (Çınar, 2003). Çünkü risk altında çalışan personelin vereceği hizmet, o hizmeti alan kişileri de ilgilendirmektedir. (Saygun, 2012). Çalışmamızda da sağlık çalışanlarının olağan uygulamalara rağmen sıklıkla yaşadıkları kazaların belirlenmesi ve bu kazaların sebeplerinin analiz edilmesi için risk faktörlerinin gözden geçirilmesine olanak tanınmaktadır. Sağlık çalışanlarının, çalıştıkları ortamların ve çalışma koşullarının birçok açıdan değerlendirilmesi sağlık alanında çalışanlarına güvenli çalışma ortamı sağlanması için önemlidir.

2 Metodoloji

2.1 Araştırmanın amacı ve tipi

Bu araştırma sağlık çalışanlarının ve diğer hastane personelinin karşılaştıkları kaza risklerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı tipte retrospektif olarak yapılmıştır.

2.2 Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma özel bir hastanede 02 Ocak - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında gerçekleşmiş iş kazalarını kapsayacak şekilde yürütülmüştür. Kurum 20.000 metrekare kapalı alana sahip olup, 207 yatak kapasitesi ve yaklaşık 720 çalışanı ile 2008 yılından bu yana Ankara’da hizmet vermektedir.

2.3 Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara Medicana International Hastanesinde 2023 yılında iş kazası geçirmiş olan çalışanlar (N:70) oluşmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmanın yapıldığı tarihlerde iş kazası yaşayan tüm sağlık çalışanlarının kayıtları ait veriler örneklemi oluşturmıştır.

2.4 Etik boyutu

Araştırmaya başlamadan önce “Ankara Medicana International Hastanesi Akademik ve Etik Kurulu’ndan” 09.11.2023 tarih ve 2023/BŞH-30 sayılı numaralı izin alınmıştır.

2.5 Verilerin Toplanması

Veriler belirlenen tarih aralığında tutulan iş kazası kayıtları incelenerek toplanmıştır.

2.6 Veri toplama araçları

Araştırmada veriler kalite yönetim sisteminde kullanılmakta olan “İş Kazası Bildirim Formu” ile toplanmıştır. Form iş kazası yaşayan çalışanların tanıtıcı özelliklerini ve kazaya ilişkin bilgileri içeren 19 sorudan oluşmaktadır. Çalışanlar Biyolojik risk (kesici delici alet yaralanması, kan ve vücut sıvısı teması), Fiziksel risk (düşme, çarpma), Kimyasal risk (kimyasal madde maruziyeti) ve Radyoaktif risk (radyasyon maruziyeti) açısından değerlendirilmiştir.

2.7 Verilerin değerlendirilmesi: Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 26.0 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Sürekli değişkenlerin dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiş ve değişkenlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Kategorik değişkenler sayı ve yüzde şeklinde sunulmuştur. Nitel değişkenler arasındaki farkın incelenmesinde ki-kare testi kullanılmıştır. Farklılığın hangi değişkenden kaynaklandığı Post hoc ki kare testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3 Bulgular

Bu bölümde hastane çalışanlarının maruz kaldığı iş kazalarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. İş kazasına maruz kalan çalışanların bazı sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n:70)

Özellikler	n:70	%
Cinsiyet		
Kadın	48	68,6
Erkek	22	31,4
Yaş		
20-25 yaş	31	44,3
26-35 yaş	22	31,4
36 yaş ve üzeri	17	24,3
Eğitim durumu		
İlköğretim	16	22,9
Lise	19	27,1
Önlisans	14	20,0
Lisans	21	30,0
Görevi		
Hemşire	23	32,9
Temizlik personeli	11	15,7
Yardımcı sağlık personeli	8	11,4
Yemekhane personeli	7	10
Ameliyathane teknikeri	5	7,1
Hasta kayıt yetkilisi	5	7,1
Doktor	2	2,9
Diğer *	9	12,9
Pozisyon		
Sağlık personeli	37	51,5
Sağlık dışı çalışan	33	48,5
Çalışma yılı		
1 yıldan az	27	38,6
1-3 yıl	21	30,0
3-5 yıl	10	14,3
5 yıldan çok	12	17,1

*Diğer (fizik tedavi ve rehabilitasyon, biomedikal, eczane, bilgi işlem, depo, kurumsal faturlandırma)

Araştırmaya alınan çalışanların sosyodemografik ve kazalara ilişkin bazı özellikler Tablo 1’de sunulmaktadır. İş kazası yaşayanların yarısından fazlasının (%68,6) kadın çalışanlar olduğu görülmektedir. Kazaya maruz kalanların %44,3’ü 20-25 yaş aralığında, %31,4’ü 26-35 yaş aralığında, %24,3 ü ise 36 ve üzeri yaş grubundadır. Kazazedelerin yarısı önlisans, lisans ve üzeri, diğer yarısı ise ilköğretim ve lise mezunudur. İş kazası geçirenlerin çoğunluğu (%32,9) hemşire olup, hemşireleri sırasıyla %15,7 ile temizlik personeli ve %11,4 ile yardımcı sağlık personeli izlemiştir. Kaza geçirenlerin çoğunluğunu sağlık çalışanları oluşturmaktadır (%47 sağlık personeli, %5,7 yardımcı sağlık personeli), %33’lük bir bölümünü ise sağlık dışı çalışanlar oluşturmaktadır. Çalışma yılı bir yıldan az olan çalışanların kaza geçirenlerin %38,6’sını oluşturduğu görülmüş olup tecrübe arttıkça iş kazası oranı azalmıştır.

Tablo 2. İş kazasına maruz kalan çalışanların kazaya ilişkin bazı özelliklerinin dağılımı (n:70)

Özellikler	n:70	%
Kazanın gerçekleştiği yer		
Yataklı servisler	20	28,6
Cerrahi ve girişimsel alanlar	10	14,3
Poliklinikler	10	14,3
İdari alanlar	8	11,4
Yemekhane	8	11,4
Acil servis	3	4,3
Laboratuvar	3	4,3
Dinlenme alanları	3	4,3
Yoğun bakım	2	2,9
Hastane deposu	2	2,9
Eczane	1	1,4
İş kazası saat aralığı vardiya		
08:00-20:00	51	72,9
20:00-08:00	19	27,1
Kaza türü		
Kesici delici alet yaralanması	36	51,4
Kas iskelet sistemi yaralanması	25	35,7
Kan ve vücut sıvısı teması	3	4,3
Isıya maruziyet	3	4,3
Elektrik çarpması	1	1,4
Radyasyon maruziyeti	1	1,4
Diğer*	1	1,4
İş kazası sınıflandırma (risk grubu)		
Biyolojik risk	32	45,8
Fiziksel risk	36	51,4
Kimyasal risk	1	1,4
Radyoaktif risk	1	1,4
Neden olan süreç		
Bakım, tetkik ve tedavi	22	31,4
Temizlik	15	21,4
Teknik çalışma	9	12,9
Cerrahi-girişimsel süreç	6	8,6
Yemek hizmetleri	5	7,1
Mola	4	5,7
Malzeme temin, transfer	9	12,9
İş kazası nedenleri		
Dikkat eksikliği	31	44,3
Güvenlik önlemi eksikliği	10	14,3
Prosedür dışı davranış	23	32,9
Sağlık sebepleri	3	4,3
İletişim kusurları	3	4,3

*Diğer: göze sigara külü kaçması

Kazaların %28,6'sı yataklı servislerde, yaşanmış olup bunları poliklinikler ve cerrahi girişim alanları takip etmiştir. Çalışanların %72,9'unun saat 08:00-20:00 arasında iş kazası yaşadığı görülmüştür. Kesici delici alet yaralanmalarının iş kazalarının yarısından fazlasını (%51,4) oluşturduğu, %35,7 lik bir oranla kas iskelet yaralanmalarının bunu izlediği görülmüştür. Kazaların %51,4'lük bölümü fiziksel risk olup %45,8'i biyolojik risk taşımaktadır. Kazaların %31,4'ü bakım, tetkik ve tedavi sırasında gerçekleşmiştir. Kazaların büyük bölümünün (%44,3) dikkat eksikliğinden kaynaklandığı bulunmuştur.

Tablo 3. İş kazasına maruz kalan çalışanların bazı sosyodemografik özelliklerinin risk etmenleri ile karşılaştırılması (n:68)

Değişkenler	Biyolojik risk (n:32)		Fiziksel risk (n:36)		Ki kare/ p
	n=32	%	n=36	%	
Cinsiyet					
Kadın	25	78,1	23	63,9	1,654/0,287
Erkek	7	21,9	13	36,1	
Yaş					
20-25 yaş	20	65,2	10	27,8	12,049/0,002*
26-35 yaş	4	12,5	18	50,0	
36 yaş ve üzeri	8	25,0	8	22,2	
Eğitim durumu					
İlköğretim	7	21,9	9	25,0	3,398/0,334
Lise	9	28,1	9	25,0	
Önlisans	4	12,5	10	27,8	
Lisans	12	37,5	8	22,2	

Ki-kare testi, Post Hoc ki-kare testi * $p < 0,05$ - ^kimyasal risk ve radyolojik risk hesaplamaadan çıkarılmış, n=68 alınmıştır.

Çalışanların bazı sosyodemografik özelliklerinin risk etmenleri ile karşılaştırılması Tablo 3’ de sunulmuştur. Personelin sosyo demografik özellikleri ile karşılaşmış oldukları risk etmenleri arasındaki ilişki incelendiğinde; cinsiyet ve eğitim durumunun çalışanların biyolojik ve fiziksel risklerle karşılaşma durumlarını etkilemediği belirlenmiştir. Bununla birlikte 20-25 yaş grubunda olan çalışanların biyolojik risklerle karşılaşma oranlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$).

4 Tartışma

Sağlık sektöründe yaşanan iş kazaları, çalışanlara doğrudan etkileri olduğu gibi sağlık hizmeti alanları da dolaylı olarak ilgilendiren önemli bir halk sağlığı sorunudur. Sağlık bakım hizmetleri sunan hastanelerde çalışanlar çoğu zaman ciddi fiziksel, biyolojik, psikososyal ve ergonomik tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır (Özkan & Emiroğlu, 2006; Mollaoğlu ve ark., 2010). Bu çalışma, hastanede çalışanlarının maruz kaldığı iş kazalarını ve bunları etkileyen faktörleri incelemek amacıyla retrospektif olarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Araştırmamızda iş kazası geçiren çalışanların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, kazazedelerin %68,6’sının kadın olduğu görülmüştür (Tablo 1). Bu bulgu, sağlık sektöründe kadın istihdamının yoğunluğu ile paralellik göstermektedir. Literatür incelendiğinde de sağlık sektöründe çalışan kadınların iş kazası geçirme sıklığının daha fazla olduğu görülmektedir (Aygün, 2020; Uğurlu ve ark., 2020; Medeni ve ark., 2024; Kayacan, 2023). Bu araştırma sonuçları ve literatürün de desteklediği gibi kadın çalışanların yüksek kaza oranı, sağlık sektöründeki kadın çalışan popülasyonunun fazlalığı ve hemşirelik gibi riskli gruplarda kadınların yoğunlukta olması ile açıklanabilir.

Yaş gruplarına göre incelendiğinde, çalışmamızda iş kazalarının en sık (%44,3) 20-25 yaş aralığındaki genç çalışanlarda görüldüğü saptanmıştır (Tablo 1). Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Uğurlu ve ark. (2020), iş kazası geçirenlerin %46,9’unun 18-25 yaş grubunda olduğunu saptamıştır. Aygün (2020) çalışmasında iş kazası geçiren katılımcıların %19,9’unun 25 yaş ve altı olduğunu ve genç yaş grubunun risk altında olduğunu belirtmiştir. Medeni ve ark. (2024) da benzer şekilde genç işçilerin en çok etkilenen gruplar arasında olduğunu vurgulamıştır. Bu durumun; genç çalışanların mesleki deneyim eksikliği, iş ortamındaki tehlikelere karşı farkındalıklarının düşük olması ve risk algılarının deneyimli çalışanlara göre zayıf olması ile açıklanabilir.

Bu araştırmada iş kazası geçiren personelin eğitim durumları incelendiğinde; %22,9'unun ilköğretim, %27,1'inin lise, %20'sinin önlisans ve %30'unun lisans mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırmamızda iş kazası geçirenlerin yarısının lise ve altı, diğer yarısının ise önlisans ve üzeri eğitilmiş olduğu görülmektedir (Tablo 1). Ünsal ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında ise yaralanan sağlık çalışanlarının çoğunun eğitim düzeyi ortaokul ve lise mezunu olarak bulunmuştur. Bazı çalışmalarda da eğitim düzeyleri ile iş kazaları arasında anlamlı bir ilişki olmasada ön lisans ve lisans eğitim düzeyindeki katılımcıların daha çok iş kazası yaptıkları bildirilmiştir (Ceylan, 2009; Uğurlu ve ark., 2020; Bingölbalı, 2020; Aygün, 2020). Bu durum üstlenilen görev ve işlerdeki kurumsal farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir.

Bu araştırmada iş kazaları meslek grupları açısından değerlendirildiğinde, iş kazası yaşayan personelin %32,9 ile en büyük kısmını hemşireler oluşturmaktadır (Tablo 1). Hemşireler, hasta bakım süreçlerinde aktif rol almaları ve invaziv işlemleri sık uygulamaları nedeniyle yüksek risk altındadır. Literatürde hemşirelerin iş kazalarına en sık maruz kalan grup olduğu sıkça vurgulanmıştır (Uğurlu ve ark., 2020; Azap & Ergönül., 2005; Whitby & McLaws, 2002; Eyans ve ark., 2001; Clarke, 2002; Aygün, 2020; Bingölbalı, 2020). Hemşirelerin maruziyet risklerinin temel nedeni, hasta bakım süreçlerinde primer bakım verici olmaları nedeniyle en aktif rolü üstlenmeleri ve tedavi uygulamaları (enjeksiyon, kan alma, damar yolu açma vb.) sırasında delici-kesici aletlerle en sık kullanan grup olmaları ile açıklanabilir.

Bu araştırmada iş kazası geçiren personelin %51,5'inin sağlık çalışanı, %48,5'inin ise sağlık dışı çalışan (temizlik, teknik, güvenlik, yemekhane vb.) olduğu saptanmıştır (Tablo1). Medeni ve arkadaşları (2024), Türkiye genelinde yaptıkları çalışmada sağlık dışı çalışan grubundan olan temizlik personelinin hemşire ve doktorlardan sonra en sık iş kazası geçiren grup olduğunu belirtmiştir. Hastanelerin tehlike sınıfı olarak tüm personel için risk taşıdığı düşünüldüğünde, araştırmadaki bu dengeli dağılım, hastanelerde sadece tıbbi bakım verenlerin değil, destek hizmeti sunan personelin de ciddi iş sağlığı ve güvenliği riskleri taşıdığı ile açıklanabilir.

Bu araştırmada deneyim süresi ile iş kazaları arasındaki ilişki incelendiğinde, 1 yıldan az deneyimi olan çalışanların %38,6 oranıyla en fazla kaza geçiren grup olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Literatür de mesleğe yeni başlayanlar ve deneyimi az olanların kaza oranlarının yüksek olduğunu desteklemektedir (Kayacan, 2023; Ceylan, 2009) Araştırma sonuçları ve literatürün de desteklediği bu durum, mesleğe yeni başlayanların iş ortamına ve prosedürlere uyum sürecinde yaşadıkları deneyim eksikliği ile açıklanabilir.

Bu araştırmada kazaların karma cerrahi servislerinde yaşanmış olduğu, bunları poliklinikler ve cerrahi girişim alanlarının takip ettiği saptanmıştır (Tablo 2). İş kazalarının inceledikleri bazı çalışmalarda iş kazası nedeniyle bildirim yapan sağlık personelinin çoğunlukla cerrahi birimler ve yoğun bakımlarda görev yaptığını bildirmiştir (Uğurlu ve ark., 2020; Ceylan, 2009; Ergör & Kılıç., 2003; Aksan, 2005).

Kazaların gerçekleştiği zaman dilimi incelendiğinde, çalışmamızda kazaların %72,9'unun gündüz vardiyasında (08:00-20:00) meydana geldiği belirlenmiştir (Tablo 2). Uğurlu ve arkadaşları (2020)'nın yaptığı çalışmada da benzer şekilde iş kazalarının çoğunlukla gündüz saatlerinde meydana geldiği belirtilmiştir. Bu durum, gündüz saatlerinde iş yoğunluğunun, hasta sirkülasyonunun ve uygulanan tedavi işlemlerinin sayısının artmasıyla açıklanabilir.

Kaza türleri açısından çalışmamızda %51,4 ile en sık kesici-delici alet yaralanmalarının görüldüğü, bunu %35,7 ile kas-iskelet sistemi yaralanmalarının izlediği saptanmıştır (Tablo 2). Literatürde Kesici-delici alet yaralanmalarının sağlık sektöründe en yaygın görülen iş kazası türü olduğunu destekleyen birçok

çalışma vardır. (Aygün, 2020, Doğan & Sözen, 2016; Altıok ve ark., 2009; Kayacan, 2023; Medeni ve ark., 2024; Whitby ve McLaws, 2002; Yuniastuti ve ark., 2020) Kesici-delici alet yaralanmalarının bu kadar sık görülmesinin nedeni, iğne uçlarının kapatılmaya çalışılması (recapping), tıbbi atıkların uygun ayrıştırılmaması ve işlem sırasında hastanın ani hareketi gibi faktörlerdir.

Bu araştırmada sağlık çalışanlarının en sık fiziksel risk (51,4) ve Biyolojik risk (%45,8) yaşadıkları belirlenmiştir (Tablo 2). Uğurlu ve arkadaşları (2020) hemşirelik hizmetlerinde çalışanların iş kazalarına ilişkin yaptıkları çalışmada kazaların %53,2'sinin kesici-delici alet yaralanması, %33,7'sinin ise fiziksel risklerden kaynaklandığını raporlayarak biyolojik risk kökenli kazaları araştırmamıza benzer şekilde ilk sırada yer bulmuştur.

Bu araştırmada iş kazasına en sık neden olan durumlar arasında bakım, tetkik ve tedavi (%31,4) ve temizlik uygulamaları (%21,4) olarak saptanmıştır (Tablo 2). Literatür incelendiğinde Sağlık sektöründe yüksek riskli uygulamaları içeren bakım ve tedaviye yönelik invaziv işlemlerin kaza oluşumunda birincil rol oynadığı görülmüştür (Aygün, 2020; Uğurlu ve ark., 2020; Ceylan, 2009). Bu durum sağlık çalışanlarında yaşanan iş kazaları için beklendik bir durumdur.

Araştırmada kazaların nedenleri incelendiğinde, %44,3'ünün dikkat eksikliği, %32,9'unun ise prosedür dışı davranış (dikkatsizlik, önlem almama vb.) kaynaklı olduğu görülmüştür (Tablo 2). Bu bulgu, insan faktörünün iş kazalarındaki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Literatürde bazı çalışmalarda dalgınlık ve dikkatsizliğin iş kazalarının temel nedenleri arasında olduğu ifade edilmiştir. (Kayacan, 2023; Doğan & Sözen, 2016; Ünsal ve ark., 2015) Dikkat eksikliğinin altında yatan sebepler; yoğun çalışma temposu, uzun çalışma saatlerine bağlı yorgunluk, uykusuzluk ve personel yetersizliği ile açıklanabilir.

Bu araştırmada biyolojik riske (kan ve vücut sıvısı teması, kesici alet yaralanması) en çok %65,2 oranıyla 20-25 yaş grubundaki sağlık çalışanlarının maruz kaldığı belirlenmiştir (Tablo 3). Literatür incelendiğinde; Kayacan (2023)'ın sağlık çalışanlarıyla yaptığı çalışmada da 20-25 yaş arası çalışanların biyolojik risklerle karşılaşma sıklığının yüksek olduğunu bildirmiştir. Bu durumun, bu yaş grubundaki sağlık çalışanlarının hasta bakım ve tedavi süreçlerinde daha aktif rol almaları, invaziv girişimlere daha sık katılmaları ve klinik uygulamalarda daha yoğun görev üstlenmelerinin yanı sıra mesleki deneyimlerinin görece sınırlı olması ile açıklanabilir.

Bu araştırmada cinsiyet ve eğitim durumunun sağlık çalışanlarının biyolojik ve fiziksel risk taşıma durumu ile karşılaşma sıklığını etkilemediği belirlenmiştir (Tablo 3). Literatür incelendiğinde Literatürde benzer şekilde, sağlık çalışanlarının maruz kaldığı biyolojik ve fiziksel risklerin cinsiyet ya da eğitim düzeyinden ziyade yürütülen işin niteliği, klinik birim, hasta bakımında aktif rol alma ve çalışma koşulları ile ilişkili olduğu bildirilmektedir (Kayacan, 2023; Özcan ve ark., 2021). Bu bulgu, risklerin bireysel özelliklerden çok mesleki uygulamalar ve çalışma ortamına bağlı olduğunu düşündürmektedir.

5 Sonuç

Sonuç olarak, çalışma yapılan kurumda meydana gelen iş kazalarının çoğunluğunun kadın personelde görüldüğü ve kazaların yarısına yakını 20–25 yaş aralığındaki sağlık çalışanlarında gerçekleştiği belirlenmiştir. İş kazası geçiren personelin %32,9'unu hemşireler oluşturmaktadır. Mesleğe yeni başlayanlar ile çalışma yılı üç yılın altında olan çalışanlarda iş kazası oranının daha yüksek olduğu ve en sık delici kesici alet yaralanması yaşandığı belirlenmiştir. Kazaların çoğunlukla dikkat eksikliği ve

prosedürlere uyulmamasından kaynaklandığı saptanmıştır. 20-25 yaş grubunda olan sağlık çalışanlarının biyolojik risklerle karşılaşma sıklığının diğer yaş grubundakilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, çalışan sağlığını tehdit eden durumların belirlenmesi ve bunlara yönelik çözüm odaklı stratejilerin geliştirilmesi amacıyla kurum genelinde kapsamlı risk analizlerinin yapılması önerilmektedir. Çalışanların düzenli olarak iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri aldığı göz önünde bulundurulduğunda, kazaların eğitim eksikliğinden ziyade eğitim yönteminin içeriği veya uygulanışı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle daha kapsamlı niteliksel araştırmaların yapılması, özellikle en sık karşılaşılan iş kazası olarak belirlenen delici kesici alet yaralanmaları yaşama riski yüksek olan çalışanlarla kapsamlı odak grup görüşmelerinin planlanması önerilebilir. Ayrıca, sıklıkla kullanılan kesici-delici aletlerin daha güvenli tasarımlara sahip alternatiflerle değiştirilmesi ve ergonomik aparatların kullanımının teşvik edilmesi, iş kazalarının azaltılmasına katkı sağlayabilir.

6 Beyanname

6.1 Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, tek bir hastanede yapıldığı için sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır.

6.2 Teşekkür

Bu araştırmaya yazarlar dışında katkıda bulunan bir kişi veya kurum yoktur.

6.3 Finansman Kaynağı

Finansal destek yoktur.

6.4 Çıkar Çatışması

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

6.5 Yazar Katkıları

İsmail KUŞOĞLU: Fikir geliştirme, literatür taraması, yazım aşamasında sorumluluk alma, revizyonların yapımı, süreç ve yazışmaları yürütme. Sadece yazım ve dilbilgisi açısından değil, aynı zamanda entelektüel içerik veya diğer katkılar açısından da sorumluluk alma.

Ayşe TURAN: Araştırma sırasında literatür taraması için sorumluluk almak, makalenin tamamının veya ana bölümünün oluşturulması için sorumluluk almak, sadece yazım ve dilbilgisi açısından değil, aynı zamanda entelektüel içerik veya diğer katkılar açısından da sorumluluk alma.

Gülçin TÜRKMEN SARIYILDIZ: Araştırma sırasında literatür taraması için sorumluluk almak, makalenin tamamının veya ana bölümünün oluşturulması için sorumluluk almak, sadece yazım ve dilbilgisi açısından değil, aynı zamanda entelektüel içerik veya diğer katkılar açısından da sorumluluk alma.

7 İnsan ve Hayvanlarla İlgili Çalışma

7.1 Etik Onay

Araştırmaya başlamadan önce “Ankara Medica International Hastanesi Akademik ve Etik Kurulu’ndan” 09.11.2023 tarih ve 2023/BŞH-30 sayı numaralı izin alınmıştır.

7.2 Bilgilendirilmiş Onam

Çalışma için “Ankara Medica International Hastanesinden onay alınmış ve dosya kayıtları incelenmiştir.

Kaynaklar

- Aksan, D.A. (2005). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan hemşirelere yönelik iş kazası kayıt sisteminin geliştirilmesi ve izlenmesi (Yüksek Lisans Tezi), İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Altıok, M., Kuyurtar, F., Karaçorlu, S., Ersöz, G. & Erdoğan, S., (2009). Sağlık çalışanlarının delici kesici aletlerle yaralanma deneyimleri ve yaralanmaya yönelik alınan önlemler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 71-79.
- Aşkın, A. & Öztürk, Ö.F. (2022). Mobilya sektörü çalışanlarında iş kazası ve meslek hastalıklarının incelenmesi üzerine bir araştırma. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1-1 <https://doi.org/10.24011/barofd.1063359>
- Aygün, G. (2020). Bir üniversite hastanesinde sağlık çalışanlarının yaşadığı iş kazaları ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi (Yüksek lisans tezi), Aydın Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.
- Azap, A., Ergönül, Ö., Memikoğlu, K. O., Yeşilkaya, A., Altunsoy, A., Bozkurt, G. Y. ve Tekeli, E. (2005). Occupational exposure to blood and body fluids among health care workers in Ankara, Turkey. *American Journal of Infection Control*, 33(1), 48–52. <https://doi.org/10.1016/j.ajic.2004.07.010>
- Bingölbali, A. (2020). Hemşirelerin meslek hastalığı ve iş kazası geçirme durumlarının iş sağlığı ve güvenliği açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi. İstanbul.
- Ceylan, C. (2009). Hastanede çalışan hemşirelerin bildirimlerine dayalı iş kazalarının incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Clarke, S.P., Sloane, D.M. & Aiken L.H. (2002). Effects of hospital staffing and organizational climate on needlestick injuries to nurses. *American Journal of Public Health*, 92(7), 1115-1119. <https://doi.org/10.2105/ajph.92.7.1115>
- Çavdar, U., Manyaslı, M., Akkaya, E., Sevener, D. & Tüfekçi, Z. (2022). Yaşanan iş kazalarının kaza saatlerine ve cinsiyete göre istatistiki olarak değerlendirilmesi ve yorumlanması. *International Journal of Engineering Research and Development*, 14(1), 360-368. <https://doi.org/10.29137/umagd.880158>
- Çınar, Ü. (2003). *Sağlık hukuku* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Dhahir, D.M. & Mayahi, N.Y. (2021). Assessment of health workers knowledge toward occupational health and safety program in Alkut city's primary health care centers. *Medico-legal Update*, 21(1), 1536-1541. <https://doi.org/10.37506/mlu.v21i1.2540>
- Doğan, H. & Sözen, H. (2016). Sağlık çalışanlarında kesici delici alet yaralanmalarının değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 32(2), 35-43.
- Doyuk, K. E. (2008) Prophylaxis in health workers. Tabak, F., Özaras R. Editörler. *Toplumdan edinilmiş enfeksiyonlara pratik yaklaşımlar. Sempozyum Dizisi*. İstanbul Tıp Kitabevi.
- Dumandağ Y. G. (2020) Acil servis ve yoğun bakımlarda çalışan hemşirelerde delici kesici alet yaralanmalarının iş kazası yönünden değerlendirilmesi ve karşılaştırılması, (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Ergör, A. & Kılıç, B., Gürpınar E. (2003). Sağlık ocaklarında iş riskleri Namlıdere Eğitim Araştırma ve Sağlık Bölge Başkanlığı Sağlık Ocakları'nda durum değerlendirmesi. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergi*, 4(16), 44-51.
- Gül, Ö.F., Özçoban, N.O. & Aydoğan, F. (2021). Türkiye'deki İş Kazaları ile İlgili Verilerin Karşılaştırması, Varolan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turkey Health Literacy Journal*, 2(1), 39-51.
- Karakurt, Ü., Satar, S., Açıkalın, A., Bilen, A., Gülen, M. & Baz, Ü. (2012). Analysis of occupational accidents admitted to the emergency medicine department. *Journal of Academic Emergency Medicine/Akademik Acil Tıp Olgu Sunumları Dergisi*, 12(1),19-23. <https://doi.org/10.5152/jaem.2012.031>

- Kayacan, N.S. (2023). Ortopedi ve travmatoloji servisine iş kazası sebebiyle başvuran çalışanların omaha sistemine göre değerlendirilmesi, (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi.
- Kıran, S. (2003). Sağlık çalışanlarında mesleksel etkenlerle karşılaşma düzeyleri ve hastalık/yakınma ile ilişkisinin değerlendirilmesi, (Doktora Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Medeni, İ., Alagüney, M. E. ve Medeni, V. (2024). Occupational injuries among healthcare workers: A nationwide study in Turkey. *Frontiers in Public Health*, 12, 1505331. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1505331>
- Mollaoğlu, M., Fertelli, T.K. & Tuncay, F.Ö. (2010) hastanede çalışan hemşirelerin çalışma ortamlarına ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(15), 17-30.
- Özkan, Ö. & Emiroğlu, O. (2006). Hastane sağlık çalışanlarına yönelik işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3):43-51.
- Resmî Gazete, (2011). Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanmasına Dair Yönetmelik. Sayı: 27897, <https://d25tea7qfcsjlw.cloudfront.net/7573/modul/180792/316409.pdf> Erişim Tarihi: 17.11.2024
- Resmî Gazete, (2012). İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. Sayı: 28339, Erişim Linki <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6331.pdf>, Erişim Tarihi: 17.09.2025
- Saygun, M. (2012). Sağlık çalışanlarında iş sağlığı ve güvenliği sorunları, *TAF Preventive Medicine Bulletin*; 11(4) <https://doi.org/10.5455/pmb.1-1319955395>
- Silva, S.L.C. & Amaral, F.G. (2019). Critical factors of success and barriers to the implementation of occupational health and safety management: A systematic review of literature. *Safety Science*, 117, 123-132. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2019.03.026>
- Uğurlu, Z., Özhan Elbaş, H.N. & Günay, A. (2020). Hemşirelik hizmetlerine bağlı çalışan sağlık personelinin maruz kaldığı iş kazalarının incelenmesi. *FLORA*, 25(2),220-7. <https://doi.org/10.5578/flora.68792>
- Ünsal, G., Erbay, A., Demir, M.I. & Kader, Ç. (2015). Bozok Üniversitesi Hastanesi sağlık çalışanlarında kan ve vücut sıvılarıyla ilişkili maruziyetlerin değerlendirilmesi. *Gazi Medical Journal*, 26,130-2. <https://doi.org/10.12996/gmj.2015.41>
- Whitby, M.R. & McLaws, M.L. (2002). Hollow-bore needle stick injuries in a tertiary teaching hospital: Epidemiology, education and engineering. *MJA*, 177: p. 418-422. DOI: 10.5694/j.1326-5377.2002.tb04881.x
- Win, K.N., Trivedi, A., Lai, A., Hasylin, H. & Abdul-Mumin, K. (2021). Non-fatal occupational accidents in Brunei Darussalam. *Industrial Health*, 59(3),193–200. <https://doi.org/10.2486/indhealth.2020-0174>
- World Health Organization. (2002). Occupational health: A manual for primary health care workers. Cairo: World Health Organization Regional Office for the Eastern Mediterranean Cairo.
- Yaşar, M.E. & Aydemir, İ. (2023) İş sağlığı ve güvenliği farkındalığına etki eden faktörlerin belirlenmesi: sağlık çalışanları üzerine bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 213-230 <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1251532>
- Yuniastuti, E., Ratih, D. M., Aisyah, M. R., Hidayah, A. J., Widhani, A., Sulaiman, A. S., Karjadi, T. H., & Soejono, C. H. (2020). Needlestick and sharps injuries in an Indonesian tertiary teaching hospital from 2014 to 2017: a cohort study. *BMJ Open*, 10(12), e041494. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-041494>

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)